

H E T I.V.O.N. - W E R K

(ontv. 25 Oct. 1956)

Het Instituut voor het Vegetatie-onderzoek van Nederland (I.V.O.N.) werd opgericht in 1930 en is thans gevestigd in het Rijksherbarium, Nonnensteeg 1, Leiden. Het stelt zich o.a. ten doel om door stelselmatige inventarisatie een overzicht te verkrijgen van de verspreiding der in Nederland voorkomende Pteridophyta en Spermatophyta. Reeds in 1902 werd door de heren Dr. J.W.C. Goethart en W.J. Jongmans, destijds resp. conservator en assistent aan het Rijksherbarium, een aanvang gemaakt met dit biogeografische onderzoek. In de jaren daarna werd het met medewerking van een aantal Nederlandse floristen voortgezet, waarna men wegens de toenemende betekenis van het werk en met medewerking van de heren Goethart en Jongmans in 1930 kwam tot de oprichting van het I.V.O.N.

Bij de inventarisatie werd tot voor enige jaren - het oorspronkelijke werk werd nl. in 1949 afgesloten - gebruik gemaakt van de Topografische kaart van Nederland, schaal 1 : 50.000, welke ten behoeve van het onderzoek door verticale en horizontale lijnen in vakken was verdeeld van 1045 bij 1250 m. Deze vakken, kwartierhokken genaamd, vormden de eenheden van de inventarisatie. Per kwartierhok werd nl. genoteerd welke planten daarin werden waargenomen, hetgeen gebeurde op excursies in verschillende jaargetijden, waardoor een zo volledig mogelijk overzicht der voorkomende soorten werd bereikt. De zo verkregen gegevens werden vervolgens soort voor soort in albums overgebracht, waarbij ieder album betrekking heeft op een der 62 bladen van de Topografische kaart 1 : 50.000. Tenslotte was het mogelijk om de in de albums vervatte gegevens op een kaart van Nederland te noteren, zodat een overzicht werd verkregen van de verspreiding van de betreffende soorten over het gehele land. Als resultaat werd een serie z.g. Plantenkaartjes van Nederland uitgegeven. Deze kaartjes geven, dank zij de grote volledigheid, die bij de inventarisatie bereikt werd, een betrouwbaar beeld van de verspreiding der plantensoorten. Het ligt in de bedoeling om de publicatie van deze serie Plantenkaartjes zo lang voort te zetten tot een beeld van de verspreiding van alle Nederlandse Pteridophyta en Spermatophyta verkregen zal zijn. In de nog te verschijnen kaartjes zullen daarbij alle gegevens tot en met 1949 verwerkt worden.

Het is duidelijk, dat in een land als het onze door het ingrijpen van de mens steeds grotere veranderingen in de oorspronkelijke vegetatie zijn opgetreden en nog optreden. Vertoonden in het begin dezer eeuw b.v. grote stukken van Drente, Twente, de Achterhoek, Noord-Brabant en Limburg nog uitgestrekte terreinen met een min of meer natuurlijk plantenklee, sindsdien is daar zeer veel veranderd. Maar ook buiten toedoen van de mens, o.a. door het binnendringen van nieuwe soorten treden veranderingen op. Willen wij in de plantenkaartjes vastleggen

wat de oorspronkelijke flora van genoemde streken was, dan dienen wij ons te baseren op de gegevens, die verkregen werden toen de oorspronkelijke toestand nog min of meer bestond. Veelal zal het echter nodig zijn om te weten hoe de toestand momenteel is. In verband met de vele veranderingen, die in het plantenkleeid kunnen zijn opgetreden, zal dan opnieuw een onderzoek naar de soorteninhoud van een gebied moeten worden gedaan, het gebied zal opnieuw moeten worden geïnventariseerd. Om nu beter in staat te zijn de tegenwoordige toestand te vergelijken met die welke vroeger bestond, heeft het Bestuur van het I.V.O.N. besloten om de werkzaamheden, in de eerste helft dezer eeuw gedaan, af te sluiten, met als resultaat een volledige serie Plantenkaartjes en, te beginnen met het jaar 1950, een aanvang te maken met een nieuwe inventarisatie, waaruit tenslotte, nadat deze voltocid zal zijn, andermaal een serie Plantenkaartjes zal kunnen resulteren, die vergelijkingen met de op de eerste helft dezer eeuw gebaseerde mogelijk zullen maken. Hierbij zullen dan de opgetreden veranderingen in het plantenkleeid te zien zijn, welke veranderingen alleen op deze wijze exact kunnen worden vastgelegd.

Werden oorspronkelijk voor de inventarisatie de Topografische kaarten 1 : 50.000, die in het begin van deze eeuw verschenen, gebruikt, thans baseert men zich op de nieuwe, in stereografische projectie uitgegeven kaarten op dezelfde schaal. Ook deze worden door verticale en horizontale lijnen in vakken verdeeld, nu van 5 km lengte en breedte. Waren vroeger de zg. kwartierhokken de eenheden van de inventarisatie, nu zijn het deze „uurhokken". De per uurhok verzamelde gegevens worden ook nu weer in albums ondergebracht, waaruit tenslotte weer verspreidingskaartjes voor het gehele land kunnen worden samengesteld.

Het verzamelen van gegevens in het veld vindt plaats met behulp van speciaal daarvoor vervaardigde plantenlijsten („hoklijsten"), waarop de namen van alle in Nederland voorkomende Pteridophyta en Spermatophyta in verkorte vorm staan vermeld, in totaal 1374 soorten en ondersoorten.

De inventarisatie geschiedt in hoofdzaak door een groep leden van de Kon. Ned. Botanische Vereniging, die zich voor de Nederlandse floristiek interesseren. Door hen worden jaarlijks op gemeenschappelijke of individuele excursies vele uurhokken geïnventariseerd. Hoe meer personen zich echter met deze inventarisatie bezig houden, des te sneller zal de nodige volledigheid worden bereikt. Laten daarom zij, die nog geen werkzaam aandeel in het inventariseren der flora hebben en zich tot dit werk aangetrokken voelen en er zich toe in staat achten - er is vanzelfsprekend een zeer behoorlijke plantenkennis voor nodig - zich voor nadere inlichtingen wenden tot het correspondentie-adres van dit blad, Rijksherbarium, afd. Nederland, Nonnensteeg 1, Leiden.

Alle gegevens, die betrekking hebben op het voorkomen van een bepaalde plantensoort, mits het uurhok bekend is, zijn van belang. Dit geldt niet slechts voor zeldzame vondsten, maar ook voor algemeen voorkomende soorten.

S. J. van Ooststroom.

Corr.bl. no.1, p.3.